

HRVATSKI *glasnik*

XXXIII. godina, 16. broj

20. travnja 2023.

cijena 250 Ft

Likovni natječaj „CROATIADA 2023.“

FOTO: BRANKA PAVIĆ BLAZETIN

3., 4. i 5. stranica

Utjecajne hrvatske žene

3. stranica

Santovački Hrvati

8. stranica

Obnovljen bizonjski općinski stan

11. stranica

U iščekivanju podataka

Početak godine Državni zavod za statistiku objavio je prve, preliminarne podatke popisa stanovništva iz 2022. godine. Upitnici zaprimljeni tijekom popisa trenutačno su u obradi. Očekuje se da će preliminarni podatci po naseljima biti objavljeni u drugom tromjesečju, a konačni rezultati najesen. Prema objavljenim podacima za vrijeme provođenja popisa stanovništva Mađarska broji 9 milijuna i 604 tisuće ljudi, a evidentirana su 4 milijuna i 593 tisuće stanovnika. Kako je zavod uz ostalo istaknuo na konferenciji za novinare, u razdoblju između posljednja dva popisa oscilirao je broj rođenih i umrlih. Godina 2011. obilježila je najnižu točku u statistici rađanja, no posljednjih nekoliko godina primjećuje se sve veća želja za rađanjem djece, a stopa ukupnog fertiliteta s povijesno najniže razine od 1,23 u 2011. porasla je na više od 1,5. U iščekivanju smo za nas iznimno važnih podataka o broju pripadnika narodnosti, među njima i Hrvata u Mađarskoj. Posrijedi su brojke koje će umnogome utjecati na našu budućnost. One su važne za to da se vidi koliko nas ima, što će bitno odrediti našu političku težinu te utjecati i na financijsku potporu zajednice, a brojkama se određuju i neka od zakonom zajamčenih narodnosnih prava – pravo na osnivanje narodnosnih samouprava, ostvarivanje jezičnih prava, dvojezičnih natpisa i drugo. Pitanje je samo hoće li se ostvariti naša očekivanja ili u koliko će mjeri ona biti po našoj volji i želji. Koliko smo uspjeli u promidžbenim pozivima za izjašnjavanje, koliko su ljudi bili svjesni i odgovorni po tom pitanju. U tome nam je išlo na ruku da su ljudi prvi put elektroničkim putem sami mogli popuniti upitnike. Bilo kako bilo, uskoro ćemo doznati. Iako prema procjenama nas Hrvata ima dvostruko više nego što pokazuju podatci prethodnog popisa stanovništva iz 2011. godine, pitanje je jesu li se svi oni izjasnili, a u konačnici i to smatraju li se uopće pripadnicima hrvatske narodnosti. Nije sigurno da su svi oni s hrvatskim podrijetlom i očuvali svoju nacionalnu svijest. Naime, teško je očuvati nacionalnu svijest bez poznavanja materinskog jezika i bez aktivne uključenosti u hrvatsku zajednicu. Možda je to lakše u malim naseljima, ali je tamo broj pripadnika posljednjih desetljeća u znatnom prirodnom opadanju. Njihov je broj u gradovima zbog možebitnog odseljavanja u porastu, ali iz objektivnih razloga tamo je znatno otežana dostupnost i okupljanje zajednice.

S. B.

Glasnikov tjedan

„Mnogi misle da, ako nisu na društvenim mrežama, onda ni ne postoje, da ih dragi Bog ne vidi, dok drugi svoje postojanje dokazuju tek kojom objavom na Facebooku.”

Protekli blagdani još su jedanput pokazali kako se hrvatska zajednica od Gradišća do Bačke okuplja oko vjere i vjerskih običaja. Pjevanje Muke, molitve na postajama križnog puta na hrvatskom jeziku, čuvanje Isusova groba, misa na Uskrs na materinskom jeziku, blagoslov jela na materinskom jeziku... Nešto od toga dogodilo se u organizaciji mjesnih župa kao sastavni dio godišnjih crkvenih programa na hrvatskom jeziku, a nešto u samoinicijativi. O svim tim aktivnostima najviše se možemo obavijestiti preko društvenih mreža koje su zahvatile našu zajednicu kao pandemija. Mnogi misle da, ako nisu na društvenim mrežama, onda ni ne postoje, da ih dragi Bog ne vidi, dok drugi svoje postojanje dokazuju tek kojom objavom na Facebooku. Ali je stvarnost daleko više od onog što se naslikava i popratnog teksta koji se stavlja na društvene mreže. U ocrtavanju te stvarnosti u njezinu što objektivnijem prikazu trebali bi veliku ulogu i zadatak imati javni narodnosni mediji, ali sve se češće ide linijom manjeg otpora ili u pokušaju dodvoravanja. Pa kad se pojedinci ili organizacije hvale fotografijom s nekoliko riječi, čovjek na trenutak zaista pomisli kako je sve med i mlijeko. Sve češćem prikazu meda i mlijeka podliježu i narodnosni mediji. Pa tako i na vjerskom planu. Ne piše se o problemima, tek o punim autobusima. Ne analizira se prazna crkva na Veliki petak i Cvjetnicu. Dobro je dok još ima pjevačkih zborova koji se okupe na ove blagdane pa mole i pjevaju križni put. Sve su rjeđe prave crkvene zajednice. Mislim na one hrvatske. Gledam fotografije...

U Čepregu već dvadeset godina imaju mašu na hrvatskom jeziku (svaki mjesec treću subotu), u Harkanju svakog

posljednjeg petka u mjesecu, a u Pečuhu svake posljednje nedjelje u mjesecu. To smo i mi napisali. U selima gdje nas još ima i gdje ima župa ne znam kakav je misni red. Ne znam, primjerice, kako je u Koljnofu, Serdahelu, Tukulji, Petrovu Selu, Hrvatskom Židanu, Sumartonu, Martincima, Starinu, Mohaču ili Salanti... Znam da je u Župi Uzvišenja Svetog Križa u Keresturu priređen dvojezični hrvatsko-mađarski križni put, da su vjernici iz Salante i Harkanja molili zajednički križni put u Harkanju, da je budimpeštanska hrvatska katolička zajednica organizirala trodnevnu duhovnu obnovu uz molitvu i križni put.

U Salanti je na Veliki petak održana molitva križnoga puta na hrvatskom jeziku, u Kalači su tamošnji Hrvati na gradskom groblju molili križni put, a u Pečuhu na Veliki petak na Kalvariji, dok je u franjevačkoj crkvi održana misa na hrvatskom jeziku uz potporu Hrvatske samouprave Pečuha na Uskrsni ponedjeljak. U Kisegu se molio križni put na hrvatskom jeziku u organizaciji Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj, u Santovu su na Cvjetnicu članovi crkvenog pjevačkog zbora santovačkih Hrvata i drugi vjernici pjevali Muku i smrt Isusa Krista po Mateju, polivači su išli u Starinu, Tukulji i Erčinu... I tako redom. Zsigurno sam puno toga izostavila?! Kamere i fotografije zabilježile su i obilazak križnog puta vjernika pečuške biskupije u samom središtu grada. Od štacije do štacije nosio se križ, a hrvatska je štacija bila treća te su dva Hrvata nosila križ od treće do četvrte štacije. Pjevao je i Ženski pjevački zbor Augusta Šenoa. Bojile su se i pisanice... U nekim domovima kulture, vrtićima i školama ili kod kuće s vlastitom djecom i unucima.

Branka Pavić Blažetin

Marijana Balatinac dobitnica nagrade „Utjecajne hrvatske žene“

Mreža hrvatskih žena izabrala je Marijanu Balatinac iz Mađarske kao jednu od dobitnica nagrade „Utjecajne hrvatske žene“ za 2023. godinu. Nagrada se dodjeljuje u sljedećim kategorijama: Vodstvo i inovacije, Umjetnost i kultura, Poduzetništvo, Znanost, Sport i Humanitarni rad. Nagrađene su 23 utjecajne žene, a Balatinac je nagrađena u kategoriji Umjetnost i kultura. Nagrada je Marijani Balatinac, predsjednici baranjske regije Saveza Hrvata u Mađarskoj, dodijeljena na svečanoj večeri koja je u zagrebačkom Hotelu „Westin“ održana u povodu Međunarodnog dana žena, 8. ožujka.

Spomenuta nagrada i nagrada „Buduće liderice“ prepoznaju vodstvo, inovativnost i utjecaj žena hrvatskog podrijetla, a dodjeljuju se nominiranima iz Hrvatske te iz brojnih hrvatskih zajednica diljem svijeta.

Nagrada „Utjecajne hrvatske žene“ dodjeljuje se od 2016. godine, a Marijana Balatinac prva je Hrvatica iz Mađarske koja je dobila tu nagradu.

Ravnatelj Hrvatske matice iseljenika Mijo Marić na dodjeli je nagrada rekao: „Ponosni smo i čestitamo dobitnicama koje su inspiracija, a svojim uspjesima pridonose i promociji Hrvatske u svijetu. Hrvatska matica iseljenika od samih početka podupire ovaj projekt s ciljem jačeg i boljeg povezivanja domovinske i iseljene Hrvatske.“

Dana 8. ožujka održana je i konferencija te panel-rasprava kao i promocija knjige Lidije Kovarek „Živimo život svojih snova“ u Hrvatskoj matici iseljenika. Sve je održano u organizaciji Hrvatske matice iseljenika i Mreže hrvatskih žena, pa tako i spomenuta dodjela nagrada u zagrebačkom Hotelu „Westin“. Ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske Gordan Grlić Radman poimence je čestitao svim dobitnicama nagrade „Utjecajne hrvatske žene“, a program konferencije uključio je neke od dobitnica kako bi podijelile svoje poduzetničke priče.

Na konferenciji Mreže hrvatskih žena održana je i panel-rasprava o očuvanju hrvatskog identiteta. Moderatorica Tatjana

S ministrom Gordanom Grlićem Radmanom

Rau, urednica međunarodnog radijskog kanala „Glas Hrvatske“, razgovarala je s gošćama dobitnicama nagrada: Katarinom Čelković iz Srbije, Francescom Sammartino iz Italije, Marijanom Balatinac iz Mađarske te Julijom Kaleb iz Hrvatske. One su u razgovoru ponudile odgovore na izazove s kojima se susreću u svojem djelovanju usmjerenu na čuvanje jezika i kulture u manjinskim hrvatskim zajednicama.

Branka Pavić Blažetin

Završnica Državnog natjecanja srednjoškolaca iz hrvatskog jezika i književnosti

U prostorijama Croatice 6. ožujka 2023. održana je završnica Državnog natjecanja srednjoškolaca iz hrvatskog jezika i književnosti (OKTV). Na natjecanju je sudjelovalo ukupno pet srednjoškolaca iz Hrvatskog obrazovnog centra Miroslava Krleža u Pečuhu i Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đачkog doma u Budimpešti (HOŠIG). U finale su se plasirale učenice Ena Kujundžić, Luca Kovács, Mira Fekete, Danica Kovács i Borka Borbola.

Odgovore je vrednovao tročlani ocjenjivački odbor koji su činili predsjednica Timea Bockovac te članovi odbora Magdalena Šibalin Kühn i Tomislav Krekić.

Na samom početku natjecateljice i njihove nastavnike pozdravila je i ravnateljica Croatice Timea Šakann-Škrilin.

O rezultatima natjecanja naknadno su obaviješteni ravnatelji i učitelji škola sudionika natjecanja. Kako doznaje Hrvatski glasnik, na ovogodišnjem Državnom natjecanju srednjoškolaca iz hrvatskoga jezika i književnosti prvo je mjesto osvojila HOŠIG-ova gimnazijaltoka Borka Borbola, učenica 12. razreda, dok je treće mjesto pripalo HOŠIG-ovoj učenici 11. razreda Eni Kujundžić. Učenice je pripremila profesorica Marija Šajnović.

Učenica 11. razreda Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža“ Danica Kovács osvojila je drugo mjesto, učenica 11. razreda Mira Fekete četvrto mjesto, a učenica 11. razreda Luca Kovács peto mjesto. Učenice je pripremila profesorica Marta Dervar-Gergics.

Branka Pavić Blažetin

Svi zajedno

Likovni natječaj „CROATIADA 2023.“

I u školskoj godini 2022./2023. Hrvatska državna samouprava raspisala je nagradni likovni natječaj za djecu vrtičke dobi te za učenike osnovnih i srednjih škola u Mađarskoj, ovaj put na temu „Što je sreća za mene?“.

Cilj Croatiadina likovnog natječaja, koji je svojedobno kao i cjelokupni sustav HDS-ova natjecanja za učenike hrvatskih škola u Mađarskoj osmislio Stipan Blažetin, poticanje je kreativnosti učenika. Organizatori ovogodišnje Croatiade ističu kako je natječaj i poziv na to da se prouče i propitaju osobni, razredni/školski te zavičajni identiteti koji mogu doprinijeti dobrobiti i napretku hrvatske zajednice u Mađarskoj, stvarajući nova i njegujući stara prijateljstva te razvijajući znanje. A sreća, što sreća može biti? Neki su od ponuđenih odgovora da bi ona mogla biti obitelj, posjet ili putovanje u matičnu domovinu, važne osobe hrvatske zajednice u Mađarskoj, kulturna i prirodna baština, prošlost, ono što nas sve povezuje

kao (razrednu) zajednicu, naš zavičaj itd. Škole koje su poslale radove svojih učenika i sami natjecatelji trebali su svoj rad (sliku) izraditi u formatu A4 ili A3 te uz nju priložiti i opis crteža u 5 – 10 rečenica. Tehnika izrade likovnih radova nije bila zadana. Sve pristigle radove vrednovala je grafičarka Ester Šarkić. Od nagrađenih radova priredila se izložba, a najbolji će se radovi objaviti u dječjem kalendaru za 2024. godinu.

SVEČANA DODJELA NAGRADA

U organizaciji Hrvatske državne samouprave i Hrvatske škole Miroslava Krleže 9. ožujka priređena je Svečana dodjela nagrada likovnog natječaja u auli škole Miroslava Krleže. Izložbu nagrađenih rado-

va pod naslovom „Što je sreća?“ otvorila je zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac Marković. Slijedilo je proglašenje rezultata i dodjela nagrada. Učenicima su nagrade uručili predsjednik HDS-a Ivan Gugan i referentica HDS-a Eva Molnar Muić.

Ove su godine na natjecanje pristigla ukupno 143 rada. Radovi su ocjenjivani u nekoliko kategorija. U kategoriji vrtičke dobi pristigla su 22 rada, od čega devet radova iz budimpeštanskog HOŠIG-a, jedan iz mohačkog vrtića Eötvös, sedam iz vrtića Miroslava Krleže i pet iz santovačkog vrtića (HOŠUD).

U kategoriji dvojezičnih škola pristiglo je ukupno 49 radova, od toga 22 rada iz budimpeštanskog HOŠIG-a, 12 iz santo-

Nagrade je dodjelio predsjednik HDS-a Ivan Gugan

Izložbu je otvorila zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac Marković

Dio nagrađenih

vačke škole, sedam iz pečuške škole i osam iz petrovošelske škole.

U kategoriji škola s predmetnom nastavom ukupno su poslana 72 rada – četiri iz salantske, 21 iz lukoviške, 28 iz tukuljske, 10 iz keresturske, pet iz serdahelske te tri iz garske škole, a iz Kalače jedan rad.

Projekt Nagradni likovni natječaj ostvaren je uz potporu Državnog tajništva za odnose s vjerskim zajednicama i nacionalnim manjinama, Ureda predsjednika Vlade i Fonda „Gábor Bethlen“.

NAGRAĐENI

U kategoriji vrtičke dobi:

1. mjesto: Leila Balog (Mohač)
2. mjesto: Liliána Papp (HOŠIG)
3. mjesto: Luna Bengyeszov (HOŠIG)

Posebne nagrade: Miloš Vitez (MK Pečuh), Eliza Kádár (MK Pečuh), Milan András-Viszmeg (Santovo), Benjamin Sándor Dóczy (HOŠIG), Hanna Kiara Honvéd (HOŠIG) i Victória Kira Molnár (HOŠIG)

Dio nagrađenih

Oni su došli iz petroviske škole

U kategoriji 1. i 2. razreda:

1. mjesto: Hédi Farkas (2. r. – OŠ „NZ“)
 2. mjesto: Árpád Andrasek (2. r. – OŠ „NZ“)
 3. mjesto: Lena Dombai (1. r. – HOŠIG)
- Posebne nagrade: Ana Czrnkovic (2. r. – MK Pečuh), Tomo Orsós (2. r. – OŠ „Lukovišće“), Titanilla Mandula Polgár (1. r. – HOŠIG), Bella Hanna Bedöcs (2. r. – HMDNOŠ Petrovo Selo) i András Mihály Paukovits (2. r. – HMDNOŠ Petrovo Selo)

U kategoriji 3. i 4. razreda:

1. mjesto: Málna Benovics (4. r. – MK Pečuh)
 2. mjesto: Kristóf Czippán (3. r. – OŠ „NZ“)
 3. mjesto: Julianna Nagy-Sója (3. r. – HOŠIG)
 3. mjesto: Zétény Gróf (4. r. – OŠ „NZ“)
- Posebne nagrade: Zoltán Erdei (4. r. – OŠ „Salanta“), Dijana Nemet (3. r. – OŠ „Lukovišće“), Ivana Schutzmann (3. r. – OŠ

Učenici HOŠIG-a

„Lukovišće“), Emília Mocsay (4. r. – HOIG), Oliver Mészáros (3. r. – HMDNOŠ Petrovo Selo), Mira Vargovič (3. r. – OŠ „NZ“) i Enikő Sánta (3. r. – OŠ „NZ“)

U kategoriji 5. i 6. razreda:

1. mjesto: Hanna Pazaurek (6. r. – OŠ „Lukovišće“)
1. mjesto: Martin Ágoston (6. r. – OŠ „Lukovišće“)
2. mjesto: Gréta László (6. r. – OŠ „Lukovišće“)
3. mjesto: Jázmin Piri (5. r. – OŠ „Salanta“)

Posebne nagrade: Katalin Hrucvár (6. a r. – OŠ „WS“), Karina Izabella Soós (6. a r. – OŠ „WS“), Ana Olga Szabó (6. r. – HOŠIG), Kristina Mészáros (5. r. – OŠ „Lukovišće“), Dora Mezei (5. r. – OŠ „Lukovišće“), Réka Kocsis (5. r. – OŠ „KZ“) i Sonja Sipos (5. r. – OŠ „NZ“)

U kategoriji 7. i 8. razreda:

1. mjesto: Monika Katona (8. r. – OŠ „Salanta“)
2. mjesto: Mercédesz Jojárt (8. r. – OŠ „Salanta“)
3. mjesto: Lilla Bengyeszov (7. r. – HOŠIG)
3. mjesto: Gyula Orsós (7. r. – OŠ „Lukovišće“)

Posebne nagrade: Viktorija Bartha (7. r. – OŠ „Lukovišće“), Grga Pálszabó (7. r. – OŠ „Lukovišće“), Petar Maróti (7. r. – OŠ „Lukovišće“), Petra Lucija Sebók (8. b r. – OŠ „WS“), Fruzsina Tirászi (8. r. – OŠ „KZ“)

U kategoriji gimnazijalaca:

Posebne nagrade: Ana Horvát (12. r. – MK Pečuh) i Ivett Somkövi (12. r. – MK Pečuh)

Branka Pavić Blažetin

Križni put rackih Hrvata u Kalači na Kalvariji

Križni put pobožnost je u spomen Isusove muke – od trenutka kad Isusa osuđuju na smrt do polaganja njegova tijela u grob. Sastoji se od 14 postaja. Za svaku postaju u crkvama ili na javnim mjestima postavljaju se slike ili kipovi s likovnim prikazima Isusove muke. Tijekom cijele korizme, u vrijeme pokore i obraćenja, u svim se župama provodi pobožnost križnog puta. Nažalost, bački Hrvati u Mađarskoj nemaju hrvatskih svećenika (osim Santova) kao ni redovite nedjeljne mise ni druge obrede na hrvatskom jeziku. Hrvatske mise imaju samo prigodno ili mjesečno, a obrede poput križnog puta obavljaju sami, bez svećenika.

Iako danas nemaju hrvatskog svećenika ni redovite mise na hrvatskom jeziku, racki Hrvati u organizaciji Hrvatske samouprave grada Kalače imaju samo prigodne mise kad pozivaju u goste hrvatskog svećenika, a u korizmi svake godine redovito mole pobožnost križnog puta na hrvatskom jeziku. Prije su se okupljali u crkvi, odnosno u katedrali, a od 2015. pobožnost križnog puta obavljaju na obnovljenoj Kalvariji u mjesnom groblju, kazala nam je uz ostalo predsjednica kalačke hrvatske samouprave Marija Ivó. Tako je bilo i ove godine uoči blagdana Cvjetnice, u petak 31. ožujka, kad se na lijepo uređenoj Kalvariji s prekrasnim postajama i s reljefnim slikama o mucu i smrti Isusa Krista okupilo jedanaest vjernika kalačkih rackih Hrvata. Pobožnost križnog puta molili su bez svećenika, a uz molitvu i lijepo pjevali korizmene pjesme. Među njima je bio i Ivan Hortobágyi (s majčine strane podrijetlom iz Bačina, s očeve iz Dušnoká), koji već desetljećima živi u Kalači, a od početaka redovito sudjeluje na pobožnosti križnog puta. Ovog puta kao jedini muškarac jer, kako nam je kazao,

njegovi prijatelji zbog zauzetosti nisu mogli doći. Kako se prisjeća, nekad su u Bačinu molili svakog petka, ali onda ih je bilo mnogo više nego danas. To nam je potvrdila i Jelena Balogh, koja je nekad svakog petka išla u crkvu, a na Veliki petak pobožnost križnog puta molila se na bačinskoj Kalvariji. Ona u korizmi, pripremajući se za Uskrs, posti, a svakog petka ide na pobožnost križnog puta u župnu crkvu u obližnjem Foktőu, gdje danas živi, ali su mise na mađarskom jeziku. Na moje pohvalne riječi dodala je kako znaju moliti i pjevati na hrvatskom jeziku, ali bi bilo još bolje da imaju i svećenika.

S. B.

Cvjetnica u Santovu

Blagoslov macinih grančica, ophod i pjevanje Muke na hrvatskom jeziku

Cvjetnicom ili Nedjeljom Muke Gospodnje 2. travnja započeo je Veliki tjedan. Nedjeljno misno slavlje na hrvatskom jeziku u santovačkoj župnoj crkvi započelo je tradicionalnim blagoslovom macinih grančica i ophodom vjernika u spomen na Isusov ulazak u Jeruzalem i na početak njegove muke. Ophod vjernika predvodili su pastoralni vijećnici hrvatske zajednice i župnik Imre Polyák. Već po tradiciji članovi crkvenog pjevačkog zbora santovačkih Hrvata i drugi vjernici pjevali su Muku i smrt Isusa Krista po Mateju. Ona se pjeva iz *Duhovne radosti*, molitvenika i pjesmarice koji su sastavili nekadašnji dušnočki župnik Grgur Cserháti i garski kantor Antun Prizlinger. Kako je već više desetljeća, ulogu evanđelista pjevao je dugogodišnji sakristant Stipa Gorjanac, a ulogu Isusa

župni kantor Zsolt Sirok. Ostale uloge pjevali su Matija Mandić (Kaifa, Petar), Joza Mandić (Pilat), Stipan Balatinac (Juda), Anita Mandić (sluškinja), Marijana Mandić (žena), a Kor su činili članovi crkvenog zbora santovačkih Hrvata.

Župnik Imre Polyák blagoslovio je macine grančice

S. B.

Dani hrvatskoga jezika u školi Miroslava Krleža

Škola je naša putovnica za budućnost

„Škola je, kažu, najljepše doba, sve od rođenja pa do groba. Ma tko li je samo rekao ovo? Taj nije učio ni jedno slovo. Zbrajaj, dijeli, čitaj, piši, olovkom šaraj, gumicom briši.“

Od 6. do 10. ožujka u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu „Miroslav Krleža“ u Pečuhu održani su Dani hrvatskoga jezika, čiji je vrhunac bio 10. ožujka. Tad je svečanim programom obilježena jubilar na 70. godišnjica Osnovne škole „Miroslav Krleža“, utemeljene 1952. godine.

Svečano otvorenje Dana hrvatskoga jezika 6. ožujka upotpunio je bogat program prisjećanja na donošenje Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika.

Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika izjava je sastavljena 9. ožujka 1967. u Matici hrvatskoj koju je potom prihvatila većina hrvatskih kulturnih i znanstvenih ustanova te potpisao veći broj javnih i

Najmlađi

Bunjevački plesovi

kulturnih djelatnika. Njome se zahtijeva ravnopravan položaj hrvatskog jezika u jugoslavenskoj federaciji, slobodno oblikovanje hrvatskog jezika u skladu s hrvatskom tradicijom te puna afirmacija hrvatskog jezika u svim sferama života. Komunistička ju je vlast osudila, a mnogi njezini potpisnici bili su sankcionirani.

Na svečanom programu otvorenja ovogodišnjih Dana nastupio je veliki školski orkestar pod ravnanjem nastavnika Gergelya Kovácsa, prikazan je filmić o školskom orkestru koji je nastavnik Tibor Végh sastavio za projekt „Izlaganje projektnih tema“, nastupio je mali školski zbor pod ravnanjem nastavnice Marte Sandorka Rohonczi, predstavili su se učenici Gimnazije Pula koji su tih dana boravili u pečuskoj školi u sklopu projekta razmjene učenika i profesora. Izveden je igrokaz koji je sa svojim učenicima uvježbala profesorica Valentina Sabolić, kojoj je u završnim pripremanjima pomogla kolegica Elvira Pucher, a nastupili su i mali plesači iz 1. r. koje je pripremila nastavnica Erika Žarac. Nedostaje još nekoliko riječi o zanimljivu igrokazu koje su izveli učenici 4. a razreda. Kratki je to igrokaz pod nazivom „Priča o jeziku“ u kojem učenik Ivan Gyurics glumi kuhara, učenik Goran Tátrai kralja, učenica Milla Marijančič staricu, učenik Bercel Kolarics slugu dok je uloga pripovjedača pripala učeniku Áronu Kovácsu.

Drugoga dana ovogodišnjih Dana hrvatskoga jezika održano je školsko natjecanje u kazivanju stihova za učenike 1. i 2., 3. i 4., 5. i 6. te 7. i 8. razreda i natjecanje u kazivanju stihova za gimnazijalce. Istoga dana Hrvoje Pavić održao je predavanje za učeni-

ke gimnazijskih razreda pod naslovom „Slavonsko plemstvo u Pečuhu“ s osvrtom na obitelj Adamovich de Csepin.

Treći dan, 8. ožujka, bio je u znaku kvizova za više razrede osnovne škole, koji su se odvijali u školskoj auli, te bogata kulturnog programa za sve učenike. Prikazan je igrokaz „Stare cipele“ koji je sa svojim učenicima pripremio profesor Zoltán Gátaí, prikazana je prezentacija narodne nošnje koju je priredila profesorica Rita Ronta, predstavila se srednja plesna skupina (učenici 3. i 4. razreda) koju je pripremila nastavnica Erika Žarac te velika plesna skupina (učenici 5., 6. i 8. r.) koja je pod vodstvom nastavnice Erike Žarac prikazala koreografiju „Jabuke“. Izvedeni su bunjevački plesovi koje je sa svojim učenicima uvježbala nastavnica Mirjana Murinyi te je predstavljena knjiga Dinka Šokčevića „Kratka povijest Hrvata u Mađarskoj“.

Četvrti dan Dana hrvatskoga jezika bio je u znaku kvizova za treće razrede i proglašenja rezultata u natjecanjima za više razrede i gimnaziju te za niže razrede. Došli su i gosti iz Gimnazije Đakovo, koji su u sklopu Tjedna financijske osviještenosti održali radionice za gimnazijalce na 2., 3., 4. i 5. satu. Radionice je vodila Emina Lulić. Istoga dana u školskoj je auli održan tamburaški koncert Tamburaškog orkestra Općine Semeljci.

Najsvečanije je bilo 10. ožujka, kad je gotovo trosatnim jubilarnim programom uz prigodnu izložbu proslavljena 70. godišnjica utemeljenja Hrvatske škole u Pečuhu. Bilo je to 1952. godine. O samoj proslavi u posebnom napisu.

Branka Pavić Blažetin

Koreografija „Jabuke“

Križni put santovačkih Hrvata na Kalvariji u mjesnom groblju

Santovačka župa jedna je od rijetkih u bačkoj, pa i Mađarskoj, u kojoj se služe redovite nedjeljne i tjedne mise te drugi obredi na hrvatskom jeziku. Iz tjedna u tjedan svakog petka u korizmi vjernici santovačke župe mole pobožnost križnog puta. Put križa pobožnost je koja se može moliti u svako doba, ali češće se obavlja u korizmi, i to najčešće petkom. Već po tradiciji križni put u santovačkoj župi moli se jednog tjedna na hrvatskom, a drugog na mađarskom jeziku (naizmjenično) u župnoj crkvi, na Kalvariji, groblju ili u Marijanskom svetištu na santovačkoj Vodici. Uoči Cvjetnice, u petak 31. ožujka, križni put na kalvariji u mjesnom groblju predvodio je santovački župnik Imre Polyák u tri sata poslijepodne. Molio se na hrvatskom jeziku, a po postajama hrvatski vjernici čitali su molitve uz korizmene crkvene pjesme.

„Bogoljubni kršćani uvijek su štovali ona sv. mesta gdi nas je Gospodin naš spasio od vične smrti. Buduć pako ne mogu svi pohoditi sv. mesta u Jerusolimu, majka crkva dopustila je, da oni, koji pobožno obave put križa, dobivaju sva proštenja, koja su podijeljena virnicima, koji osobno pohadjaju sv. mesta u Jerusolimu. Sva se ta proštenja mogu naminiti pokojnicima. Al' potribno, da imaš zadobiti proštenja, da ti duša ne bude u smrtnom grihu, da promišljaš o muki Isusovoj, da obadješ 14 postaja ne ispustivši ni jedno, bez prikidanja, i to ne sideć ni klečeć, već iduć od jedne do druge, priporuča se, al' nije skroz potribito, da se kod svake postaje izmoli po *Oče naš* i *Zdravo Marijo*“, stoji uz ostalo o

putu križa u molitveniku *Duhovna radost, molitvenik i pismarica za kršćansko katolički narod* koji su sastavili nekadašnji dušnočki župnik Grgur Cserháti i garski kantor Antun Prizslinger, a izdalo Društvo svetog Stipana u Budimpešti 1940. godine.

Trenutak za pjesmu

Mrtvo Sunce

**Prerano gasiš se, sunce,
bijela radosti moja,
drumovi puni su ptica
i trave crvenih boja.
U šume, u visine
snove sam poslao svoje,
jošte ni minuli nisu
niz tihe dvorove moje.
A ti se već gasiš, toneš
i crne koprene bacaš.
Kud ti se tako žuri,
kud tako žurno koracaš?**

Đuro Sudeta

S. B.

Županijska nagrada „Za narodnosti” Julijani Brezović

„Ova nagrada i čestitke su mi motivacija za daljnje djelo!”

FACEBOOK STRANICA GRADA KISEGA

Odlikovana Julijana Brezović s predsjednikom Hrvatske samouprave u Kisegu Šandorom Petkovićem

Pri svetačnosti u čast Ugarske revolucije 1848. ljeta, u Šarvaru je primila željezožupanijsko odlikovanje „Za narodnosti”, zastupnica Hrvatske samouprave Kisega, rođena Židanka, Julijana Brezović. Zbog nje većljetnoga istaknutoga djelovanja u spomenutoj kiseškoj zajednici predložio ju je za ovo priznanje Šandor Petković, predsjednik Hrvatske samouprave u Kisegu. Kako se more preštati u županijskom posebnom izdanju nagradjenih, odlikovana osoba je članica zastupništva gradske Hrvatske samouprave jur od 1998. ljeta i neumorno rikta, složi i spravlja skupa administrativne i gospodarstvene posle dotične samouprave. Nje skromno, marljivo djelovanje u pozadini svake hrvatske priredbe spomenutoga varoša je neophodno. Većkrat se je istaknula jur u perfektnoj organizaciji kot gradskoga Hrvatskoga bala, Hrvatskoga dana, ali na Danu kulinarije na sajmu Uršule, kade se kiseški Hrvati predstavljaju sa specijalnim jilom. Zaslužna je i pri pla-

niranju izletov unutar i van granic, ke imaju jako važnu ulogu u izgradnji društvenoga povezivanja. Prez nje koordiniranja teško bi bilo zamisliti misečno dvakrat i svetu mašu na mate-rinskom jeziku u crikvi sv. Emerika, ka crikva je 2000. ljeta, po osebnom biškovskom sporazumu zašla u održavanje kiseške hrvatske zajednice. Od samoga početka aktivno sudjeluje na kiseški Dani opsade, nije pretiravanje ako se reče da je jedna od najaktivnijih braniteljic u borbi suprot Turkov. Peldodavno se zalaže za njegovanje gradišćanskohrvatske kulture i za očuvanje tradicijov. Osnivačica i tajnica je jačkarnoga zbora „Zora” od 2002. ljeta, ali je i dugoljetna pjevačica zmožnoga medjunarodnoga gradišćanskohrvatskoga zbora „Pax et Bonum”. Čuda česa je učinila za uspostavljanje partnerske veze sa Senjom, rodnim gradom Mikule Jurišića i odgovorna je za gajenje prijateljskih kontaktov s Orehovicom. „Ovo županijsko priznanje je za me jako važno, aš nisam mislila da ga ja morem dostati. Veselila sam se i dobro mi je spalo, ter sam zahvalna Šandoru Petkoviću za lipe riči. Ova nagrada i čestitke su mi motivacija za daljnje djelo! Ufam se da ćemo moći i u budućnosti dobro skupa djelati u interesu naše hrvatske zajednice”, rekla je odlikovana zastupnica kiseških Hrvatov.

Tiho

U kiseškom hrvatskom zboru „Zora”

U obrani Jurišićeve tvrđave

Pečuško kazalište u Narodnom kazalištu u Budimpešti

Narodno kazalište u Budimpešti od 19. do 27. ožujka bilo je domaćin sedmodnevnog festivala kazališta koji okuplja produkcije narodnosnih manjina na Festivalu „Jelen/Lét“.

Ove su se godine Hrvati predstavili uz gostovanje pečuškog kazališta s predstavom „Bog masakra“

23. ožujka. Predstava je pripremljena prema dramskom tekstu francuske spisateljice Yasmine Reza. Mađarski redatelj József Bodonyi uloge je povjerio Josipi Oršulić, Dejanu Fajferu, Martini Mandek, Vladimiru Andriću i Đuli Beriju.

Ravnatelj festivala Milan Rus glumcima je dodijelio diplomu o sudjelovanju na festivalu zahvalivši pečuškom kazalištu na dugogodišnjoj suradnji.

N.M.

Foto: HRVATSKO KAZALIŠTE (L. TOTH)

Predstavljanje glumca Stipana Đurića na Festivalu „Jelen/Lét“

Na sedmom izdanju festivala kazališta koji okuplja produkcije narodnosnih manjina „Jelen/Lét“ 21. ožujka u Budimpešti predstavljen je portret hrvatskog i mađarskog istaknutog glumca Stipana Đurića.

Njegove brojne uloge govore o uspješnoj biografiji koju Stipan nastavlja nizati, stvarati iznova.

Dobitnik je nagrade „Najbolji glumac“ Artus Festa 2009. godine.

Na predstavljanju za glazbenu se pratnju pobrinuo Krunoslav Agatić, a razgovor je vodila Neda Maretić.

N. M.

Žalosna krunica

Kako nas je obavijestila predsjednica Hrvatske samouprave Erčina Timea Szili, erčinski zbor rackih Hrvata „Jorgovan“ i ove je korizme na Veliki petak molio žalosnu krunicu uz pjevanje korizmenih napjeva s postaja križnoga puta u zavjetnoj crkvi erčinskih Hrvata posvećenoj erčinskoj Rackoj Madoni (Velikoj Gospi).

Branka Pavić Blažetin

Uskrсни ponedjeljak u Erčinu

Racki Hrvati u Erčinu čuvaju svoje stoljetne tradicije i katoličku vjeru. Na Uskrсни ponedjeljak tako ni ove godine nije izostao običaj polijeivanja. Njihovi predci su nekada na Uskrсни ponedjeljak obilazili svoje selo. Na stolu su se za polivače našle uskrсни pisanice i slatko.

Branka Pavić Blažetin

Foto: Timea Szili

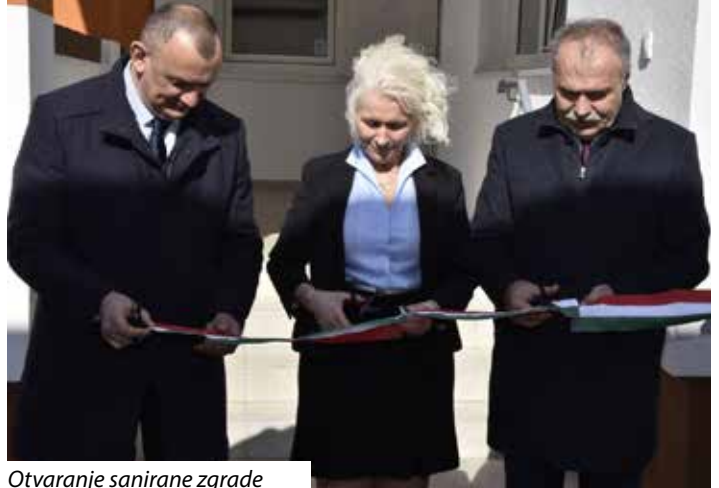
Obnovljen bizonjski općinski stan

Položen kamen temeljac za dičje jaslice

Bizonja se lipša i gradi, tomu je dokaz i nedavna svetačnost predaje obnovljenoga općinskoga stana i položenje kamena temeljca za dičje jaslice 10. marcijuša. Za Petrovim Selom, Hrvatskim Ži-danom i Bizonja se je uspješno naticala kod Ugarske vlade za potpiranje gradnje dičjih jaslic, ka će stati kih 196 milijun Ft.

Nova pratež bizonjskoga općinskoga stana

Otvaranje sanirane zgrade

„Gdo sazida dičje jaslice, ta vjeruje u budućnost, vjeruje u svoje selo”, riči su dr. Istvána Nagya, ministra poljodjelstva, pri položenju kamena temeljca pred zidinami buduće jaslice. Kako je rekao, on se ufa da će mladje generacije najti svoju sriču i u tom sjevernogradišćanskom naselju, kraj hatara. Bizonjska liktarica Erika Márkus je prethodne riči gosta potvrdila i s brojkami, istaknujući da ustanova će mjesto dati jednoj grupi, u koj će moći podvarati sve skupa 12 – 14 dice, nudjajući tako familijam nove mogućnosti i sigurnost unutar sela. Ovde kanu zaposliti tri-četire peršone. Kamen temeljac su blagoslovili farniki Lajos Butsy i Joško Drobilić, a položili su ga ministar agrarije dr. István Nagy, načelnica Erika Márkus, zamjenik načelnice Mátyás Hiltser i potpredsjednik Skupščine Jursko-mošonsko-šopronske županije dr.

Péter Pető. Na koncu svetačnosti dica čuvarnice su se predstavila prigodnim programom. Prikdavanje dičje jaslice po planu se očekuje dojdúće ljeto oko miseca marcijuša. I općinski stan je u prošlom periodu dostao novo ruho, odsad med modernimi i sigurnimi okviri moru stanovnici sela poiskati djelatnike ureda. Pri otvaranju sanirane zgrade dr. István Nagy, ministar poljodjelstva i parlamentarni zastupnik, je istaknuo da Projektu ugarsko selo

Erika Márkus, dr. István Nagy, Mátyás Hiltser i dr. Péter Pető pred budućom zgradom dičjih jaslic

Dica čuvarnice pri programu

je najvažnija zadaća razvitak sel. Samouprava Bizonje 2020. ljeta je dostala 14 milijun Ft, 2021. ljeta kih 15 milijun Ft, čim je finansirana nutarnja i vanjska obnova zgrade ter minjanje krova. Erika Márkus, bizonjska načelnica, je nazvala ov projekt programom presenećenja, pokidob još i većputi je drugačije korigiran proces obnavljanja. Zahvalila se je Vladi Ugarske za hitnu pomoć od 20 milijun Ft, jer pri krovnoj obnovi i nagla godina je otežavala djelo, a napravila je i kvare. Slijedila je ceremonija blagoslavljanja objekta i molitva za djelatnike ter za sve one ki sa svojim poteškoćami poišču općinski stan.

Tiho

Križevačke pisanice

U organizaciji Hrvatske samouprave Križevaca 31. ožujka u križevačkom domu kulture održano je bojenje jaja, i to tradicionalnih podravskih crnih pisanica. Svakomu tko je bio tamo bila je na pomoći teta Ruža Hum, koja od rane mladosti šara pisanice.

Nekad su se u svakoj kući spremale pisanice. Uvijek je bilo onih koji su jako lijepo znali pisati. Uglavnom bi se skupile žene – kume, prijateljice ili rodbina – pa bi se pisanice pisale uvečer, ali ako su baš šarale, po dvije-tri žene bi se okupile. Jedna bi pomagala drugoj, jedna pisala, a druga „kalajsala“ (pokrivala voskom) kako bi brže završile. Najčešće su jednu manju korpu (krušnu korpu) pisanica šarale. Pisanice bi se davale u poklon i nosile posvetiti. Najljepše bi čuvali u ormaru.

Branka Pavić Blažetin

FOTO: GABRIELLA SZERBAICSICS

Rimokatolička crkva Barče

U 18. stoljeću katoličko stanovništvo Barče držalo je svoje bogoslužje u maloj drvenoj crkvi koja je izgrađena oko 1723., a nalazila se na mjestu današnje Osnovne škole „János Arany“ ili u njezinoj blizini. Prema zapisniku biskupske vizitacije iz 1815. godine „prije 92 godine u Barči je sagrađena drvena crkva u čast sv. Ivana Krstitelja koja se svakog trenutka može srušiti. Zahvaljujući dobročinitelju grofu Ferencu Széchenyiju krov crkve dograđen je od čvrstog materijala 1814. godine, a u crkvu je mogao stati cijeli narod župe te je bila planirana i izgradnja tornja.“ Nakon ovih nekoliko činjenica proučimo malo detaljnije okolnosti i razloge izgradnje crkve. Grof Ferenc Széchenyi, kao glavni gospodar Šomođske županije i kraljevski povjerenik Dravske regulacije, posvetio je posebnu pozornost sudbini svojeg trgovišta s kraja 1790-ih.

Status trgovišta i sve veći broj stanovnika opravdali su zahtjev katoličkih vjernika Barče, koji su prije pripadali župi Babócsa, da dobiju samostalnu župu i crkvu. Župa je nakon osnutka 1803. darovala zemljište trgovištu za izgradnju crkve (uz pomoć jednog vlastelina). Zbog dugotrajnih poslova uprave i uređenja kamen temeljac postavljen je tek 1814. godine. Crkva je već bila u punom jeku izgradnje kad je 1816. godine izgorjela stara i trula drvena crkva te još tri kuće. Vjernici koji su ostali bez crkve i posjednika stavljeni su pred gotove činjenice – novu je crkvu trebalo dovršiti. Konačno, 1819. crkva je bila u stanju da se može koristiti.

Kronogram na fasadi crkve sve to bilježi: „Aedes Haecce Dei Exstat Sancta Iohanni“. Brojčana vrijednost slova u latinskom tekstu, istaknuta drugom bojom (chronostichon), daje 1819. godinu, tj. datum završetka crkve. No, to vrijedi samo za lađu jer je toranj crkve izgrađen tek za dvije godine. Crkva je posvećena 1821. godine nakon što su se završili radovi na crkvenom tornju. Sudbina je tako htjela, graditelj nije doživio izgradnju crkve, grof Ferenc Széchenyi preminuo je 1820. godine. Crkva je dobrim dijelom zadržala svoje izvorne, klasicističke stilske značajke, iako je više puta oblikovana tijekom posljednja gotovo dva stoljeća. Šindre krovništa zamijenjene su prvo crijepom, a potom škrljjevcima te je dograđena i sakristija. Godine 1926. crkva je oslikana zahvaljujući donacijama vjernika, a u ljevaoni-

ci Rincker u Budimpešti izliveno je deset i pol glaziranih zvonova i malo zvono (1924.) umjesto zvona koje su 1916. godine odnijeli u vojne svrhe. Srednje zvono izrađeno je 1948. godine. Crkveni se namještaj dugo nije obnavljao, do promjena je došlo tek kad je Jenő Czövek djelovao kao župnik (1943. – 1954.), no tad je i glavni oltar potpuno obnovljen.

Stara oltarna slika koju je naslikao Ignatius Mauer (prikazivala je sv. Ivana Krstitelja) uklonjena je 1943. godine jer je, po župnikovu mišljenju, način prikaza vrijeđao ukus vjernika. Oltarnu sliku zamijenio je kip Krista Kralja. Prema predaji, dva anđeoska kipa na glavnom oltaru te kipovi apostola Petra i Pavla iznad obiju strana oltara spašeni su iz stare crkve koja je izgorjela te se zbog toga smatraju relikvijama.

Iz stare crkve i danas je u uporabi krstionica koju su izradili 1815. godine. Nakon obnove i preuređenja promijenili su posvetu crkve i župe. Pohabani unutarnji zidovi preslikani su za vrijeme župnika Józsefa Horvátha (1954. – 1973.), tad je mjesni umjetnik László Maróti izradio freske s prikazima svetaca u Mađarskoj. Eksterijer je u 70-im i 80-im godinama 20. stoljeća nekoliko puta obnovljen te je crkva i danas impozantna i skladna.

Pripremila: Branka Pavić Blažetin

Izvor: barcsibarangolo.hu/hr/grad-barca/

FOTO: MARIKA BUNJEVACZ

Mala stranica

Hrvatski tjedan u bajskom vrtiću „Kinizsi“

Sudionici natjecanja u kazivanju hrvatskih stihova

Prigoda za fotografiju u tradicijskoj nošnji

U jednom od dvaju bajskih vrtića, u vrtiću u Kinizsijevoj ulici, od 27. do 31. ožujka održan je već tradicionalni Hrvatski tjedan. U bajskom vrtiću „Kinizsi“ već se desetljećima provodi odgoj na hrvatskom jeziku. Danas vrtić ima 61 polaznika – u skupini „Sunce“ 19, u skupini „Medo“ 20 i u skupini „Leptiri“ 22 polaznika. Svi oni uče hrvatski jezik.

O cjelotjednom bogatom programu Hrvatskog tjedna izvijestila nas je odgojiteljica Danica Pein.

„Tijekom tjedna, uz svakodnevnu edukaciju i usavršavanje hrvatskog jezika, smatrali smo važnim prezentirati tradiciju i običaje hrvatske narodnosti kako bi ih djeca mogla upoznati. U okviru toga svoje smo programe gradili na bunjevačkoj i šokačkoj tradiciji Baje i okolnih naselja. Tjedan smo otvorili u ponedjeljak 27. ožujka, kad smo s djecom pravili šokačku gibanicu. U utorak su mališani izrađivali bunjevačku narodnu nošnju za dječake i djevojčice. U srijedu su se djeca upoznavala sa zastavom, grbom i zemljovidom Hrvatske. Nakon ručka održali smo obiteljsko poslijepodne. Naši vrtićari

Zajednička radionica djece i roditelja

Plesni program vrtićara velike skupine u pratnji orkestra „Čabar“

velike skupine predstavili su publici hrvatske plesove i igre. Poučile su ih odgojiteljice Ágnes Sztipanovity i Melánia György, a Jadranka Ševarac i Šandor Trskić predstavili su bunjevačku narodnu nošnju. Orkestar Čabar predstavio je narodna glazbala, a zatim se pobrinuo za dobro raspoloženje na plesničnici. Nakon toga roditelji su s djecom pravili šokačke šule i šešire. U četvrtak smo imali natjecanje u kazivanju hrvatskih stihova, a završnog dana, u petak 31. ožujka, članovi naše velike skupine posjetili su bajski Muzej Istvána Türra, sudjelovali na radionici očuvanja hrvatske tradicije te razgledali muzejsku izložbu.”

S. B.

Foto: Danica Pein i Bácskai Napló

Nema stanke u suradnji

Na poziv gradonačelnika Velike Kaniže Laszlóa Balogha delegacija Međimurske županije gostovala je u tom pomurskom gradu. Tijekom gostovanja razgovaralo se o daljnjim mogućnostima suradnje dviju susjednih regija. Međimursku delegaciju, među kojima su bili župan Matija Posavec, zamjenik župana Josip Grivec, pročelnik Upravnog odjela za gospodarstvo Darko Radanović i pročelnica Upravnog odjela za međunarodnu suradnju Anita Perešin, primili su gradonačelnik, parlamentarni zastupnik Péter Cseresnyés i počasni konzul Republike Hrvatske u Velikoj Kaniži dr. Atila Kos. Na sastanku je donesena odluka o potpisivanju povelje o suradnji Međimurske županije i Velike Kaniže u skoroj budućnosti.

Sudionici sastanka

Pomurski grad Velika Kaniža i međimurski grad Čakovec prije osamnaest godina potpisali su sporazum o prijateljskoj suradnji (iako ona postoji mnogo duže). Suradnja je oduvijek bila aktivna na polju kulture, sporta, obrazovanja, a u posljednje vrijeme intenzivirala se i na gospodarskom polju, koje se proširuje na cijelu regiju. U cilju toga Hrvatska gospo-

arska komora Županijske komore „Čakovec“ te Gospodarska i industrijska komora Velike Kaniže odnosno razvojne agencije koje djeluju u Zalskoj županiji potpisali su sporazum o suradnji. Budući da Velika Kaniža ima status županijskog grada, ona skrbi i o razvoju cijele pomurske regije te upravo zbog toga želi suradnju s Međimurjem proširiti i intenzivira-

ti. Ulaskom Republike Hrvatske u šengenski prostor otklonjena je još jedna prepreka glede nesmetana povezivanja, rekli su na sastanku, no svi su se složili da je i za gospodarsku i za druge suradnje potrebna i dobra prometna povezanost. Sudionici sastanka smatraju kako i dalje treba raditi na ostvarenju mosta između Kotoribe i Kerestura, u čemu je važna i politička podrška država. Dogovoreno je i to da će se svakih desetak dana provjeravati status projekta s obzirom na to da je u tijeku ishodenje dozvola. U razgovoru su potaknute i mnoge druge teme, među ostalima planovi prijavljivanja projekata za nove prekogranične programe Interrega te daljnje pomaganje hrvatske narodnosti u Pomurju u cilju očuvanja njezina nacionalnog identiteta. Nastavlja se projekt isticanja naziva ulica i javnih zgrada na hrvatskom jeziku u naseljima u kojima žive Hrvati te podrška hrvatskim udrugama koje njeguju hrvatsku kulturu. Među planovima je i postavljanje spomen-ploče u Novom Zrinu u svibnju ove godine odnosno potpisivanje povelje o suradnji pomorskog grada Velike Kaniže i Međimurske županije.

Beta

Hrvatsko kazalište u Pomurju

Hrvatsko kazalište Pečuh osim izvođenja predstava u svojem kazalištu gostuje i u svim hrvatskim regijama u Mađarskoj kako bi na taj način donijelo hrvatsku scensku kulturu i hrvatsku riječ u manja naselja u kojima živi hrvatska zajednica. U sklopu tog projekta predstava „Tri put' Bog pomaže“ stigla je i u Pomurje. Predstava je sa svojom vedrinom te izvrsnim glumcima razveselila gledatelje i obogatila ih novim kulturnim sadržajem. Pučka komedija na bunjevačkoj ikavici nije bila prepreka za razumijevanje ni za kajkavce zbog izvrsne glumačke vještine. U glavnoj ulozi našli su se glumica Tena Milić, koja je izvrsno glumila Maru, Entinu suprugu, kojega je oživio naš hrvatski glumac Stipan Đurić. U predstavi su glumila i druga poznata imena: Dejan Fajfer, Goran Smoljanović, Rafael Arčon, Čarna Kršul i Marica Fačko. Glazbene blokove predstave izveo je tamburaški sastav „Lipi Markuš“. Jest da je radnja komedije smještena u prošlo stoljeće, u bivši društveni poredak, kad su u selu utjecajni ljudi bili oni koji su bili u vodstvu zadruga, ali su namještaljke, ljudska snalažljivost, igre s pozicijama visokog polo-

žaja te ljubavne spletke zimzelene teme u svakom društvu – pa se uz mnoštvo smiješnih situacija koje su razvedrile gledatelje našla i pokoja dublja kritika ljudske slabosti. „Ova je predstava u Mađarskoj prvi put prikazana online, no srećom nastavila se i kao normalna izvedba“, rekao je glumac Stipan Đurić nakon predstave.

„Nadam se da se ta vremena neće vratiti jer nas kultura, izgovorena riječ, održava na životu. Smatram da je kulturna obradenost čovjeka jedna od najvažnijih stvari u životu jer tad ćemo na odgovarajući način živjeti. U toj nekoj koheziji publika i kazalište vjekovječno radi, a razdoblje online izvedbe polako se zaboravlja“, dodao je glumac Đurić te naglasio da Hrvatsko kazalište u Pečuhu ima razne predstave – od pučkih preko modernih sve do dječjih – kako bi zadovoljilo potrebe različite publike. Hrvatsko kazalište jako je i u glumačkoj snazi te je dobro u organizaciji gostujućih glumaca koji stižu iz Osijeka, Virovitice i Vinkovaca. Kazalište svoju turneju nastavlja do početka ljeta kako bi obogatilo kulturni život Hrvata u svim regijama.

Beta

Macicna nedilja u Čepregu

Kako je rekla predsjednica Hrvatske samouprave Čeprega Marija Kralj, jur već od dvajset ljet imaju u tom varošu svetačnu mašu na hrvatskom jeziku svaki mjesec treću subotu. Macicnu nedilju svenek držu, negda svoj dan je Muku Kristuševu jačio čepreški hrvatski zbor, koji je sad na pauzi. Zadnje vrime Židanci skoču svenek na pomoć, tako se jur kaže, prez njih nij' Macicne nedilje u tom gradu. Ljetos, u nedilju su se teški oblaci zdigali na nebu pred mašom kad su se vjernici strefili pred kapelom sv. Katarine. Mogli su se od toga bojati da svečanoga ophoda s macicama i neće biti, kad će godina curiti. No vrime se je brzo izminulo i još se je i sunce zasmijalo dizozimateljem prošecije, dokle su jačuć išli okolo i držali u ruki blagoslovljene macicne grančice, ke svenek iz Hrvatskoga Židana doprimi farnik Štefan Dumović. Na maši je bilo 40 – 50 ljudi, Muku Kristuševu polag sv. Mate je jačio židanski mišani zbor. „U zadnje vrime jako čuda tuvarošov smo odsprohodili na zadnji počivak, sfaljujemo, ali imamo još ufanja. Naša dica, ka su se negda skupa učila hrvatski na jezičnom tečaju, skupa su išla na izlete i taborovanje, s nami skupa su

FOTO: MELINDA KISS-TAKÁCS

hodila k hrvatskoj maši, sudjelovala pri hrvatski priredba, sad su zašla u tu dob da si osnuju familije. Sad jur skupa idu tri generacije na mašu. Mnogi simpatizeri Ugri su nam se priključili, poštuju i potpiraju nas ter i zato mislim da moramo nekako prebroditi ov teški period u žitku čepreške hrvatske zajednice. U tom jako veliku ulogu ima svaka hrvatska priredba, svaki hrvatski vjerski i kulturni događaj”, naglasila je čepreška predsjednica, ka je još dodala da „od srca se zahvaljuju Židancem ki je svenek pomažu, kot i gospodinu Štefanu Dumoviću”.

Tiho

„Tropismene glagoljične puzzle” dospile u sve dvojezične škole Gradišća

Foto: Editra Horvát-Pauković

„Tropismene glagoljične puzzle” dospile u sve dvojezične škole Gradišća zahvaljujući dr. Franji Pajriću, predsjedniku Društva Hrvati. 22. marcijuša u sambotelskoj Hrvatskoj školi i čuvarnici „Mate Meršić Miloradić” mogli su prikzeti glagoljične škatulje predstavnici četirih dvojezičnih škol, u

pratnji predavanja i inštrukcijov. Kako je rekao dr. Franjo Pajrić „slova su trodimenzionalna i svako slovo nosi na sebi šest informacij: glagoljsko slovo, latinsko slovo, rovaš slovo, brojčanu vrednost, ekvivalent u ugarskom jeziku i Braillovo slovo. Inovator Zlatko Šakić iz Viškova jur u januaru

ovoga ljeta je dobio narudžbu zajednice Hrvatov iz Ugarske i tako su tropismene glagoljične puzzle približili i ugarskomu pismu. To će ujedno omogućiti i jaču vizualnost na putu upoznavanja glagoljice, magičnoga pisma Hrvatov. Svaki paket stoji od cirka 70 slovov da se moru formulirati i duže riči, odnosno jednostavnije rečenice. Glagoljčine puzzle prik igre služiti će i tomu da mali Hrvati u Bizonji, Koljnofu, Petrovom Selu i Sambotelu, ali i sami Ugri imaju priliku naučiti hrvatsku glagoljicu. S ovim je ujedno završen i Pajrićev projekt koji je u sebi združio postavljanje ploče, predavanja uz kratku obuku o glagoljici i izradu tih slovov.

Tiho

HRVATSKA NOĆ
PINKOVAC Kroatische Nacht in der Mehrzweckhalle Güttenbach

Gibonni

Marija Mirković
(Ex-Frajle)

Koprive

22. 4. 2023

Preprodaja / Vorverkauf: ntry.at/hnp2023
 Ulaz / Einlass: 19:00
 Početak / Beginn: 20:00

PP / VVK: € 18
 VB / AK: € 20

Bundeskanzleramt
 Volkgruppenförderung

UNDA – Hrvatsko kulturno društvo „Veseli Gradišćanci“ poziva na undanski protulični bal 21. aprila u gostionu „Tamás“ u Šopronhorpaču. Otvaranje bala s pozdravnimi riči će se čuti od 19 uri, nastupaju HKD „Veseli Gradišćanci“. Ulaznice je bilo moguće kupiti samo u pretprodaji. Svira Zenezoli MUSIC, a svi gosti moru računati na bogatu tom-bolu.

BIZONJA – Seoska samouprava Bizonje vas srdačno poziva 29. aprila početo od 15 uri na svetačnu predaju obnovljene „Selske hiže“. Od 15 uri se začmu narodne igre za ducu, sajam, predstava sablje, pletenje košarov, gastro-šatori, a u 17 uri slijedi prikldavanje obnovljene „Selske hiže“. Nastupaju: dica čuvarnice, školari, jačkarni zbor „Jorgovan“ i Bizonjski tamburaši, a majpan će postaviti Bizonjsko civilno društvo čuvarov. Dan zatvara hrvatska fešta na ulici s petroviskim Pinka-bandom.

DUŠNOK – U okviru državnog Programa za očuvanje baštine mjesna samouprava Dušnoka raspisala je natjecanje za najljepši vrt u Dušnoku. Prijave se primaju u načelničkom uredu do 30. travnja ove godine u sljedećim kategorijama: vrt na balkonu, minivrt do 50 četvornih metara, vrt iznad 50 četvornih metara, zatvoreni vrt 1 – voćnjak, zatvoreni vrt 2 – povrtnjak, zatvoreni vrt 3 – mješoviti te društveni vrt – vrtići, škole i grupe.

Zaklada
za hrvatsko školstvo u Mađarskoj
 Magyarországi Horvát Oktatásért Alapítvány

Poštovani Podupiratelji!

Primarni cilj Zaklade za hrvatsko školstvo u Mađarskoj (www.zakladahds.hu), koja je utemeljena 2017. godine, pružanje je potpore pripadnicima hrvatske nacionalne manjine za vrijeme tuzemnog i inozemnog školovanja u obliku isplate stipendija. Prioritet je zaklade područje hrvatskog odgoja, obrazovanja te znanstveno-istraživačkoga djelovanja kao i podržavanje veza među hrvatskim zajednicama te baštinjenje vrijednosti i tradicija Hrvata u Mađarskoj.

Ljubazno vas molimo da podržite rad Zaklade uplatom 1 % poreza.

Porezni broj: 19039633-1-42

S poštovanjem

dr. Ernest Barić
 predsjednik Upravnog vijeća Zaklade

MAŠA KOLANOVIĆ

KNJIŽEVNI KURIKUL

HRVATSKA SAMOUPRAVA PEČUHA
 POZIVA VAS U
 HRVATSKI KLUB AUGUSTA ŠENOEA (ULICA TAMÁSA ESZEA 3)
 20. TRAVNJA 2023. GODINE U 18:00
 NA RAZGOVOR SA SPISATELJICOM

RAZGOVOR VODI VJEKOSLAV BLAŽETIN

Srednjeni državni ured za Hrvate
 izvan Republike Hrvatske